

AB İçinde mi? Dışında mı?

Türkiye'nin 1996 yılında Avrupa Birliği (AB) ile gümrük birliğine geçmesi geçen yılın sonunda da Avrupa Birliği'ne aday ülke statüsüne geçirilmesi Avrupa Birliği konusundaki tartışmalarını yoğunlaşmasına neden oldu.

Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik, sosyal ve siyasal alandaki krizden çıkış arayışı» 1959 yılında Avrupa Birliğine¹ yapılan başvurunun 1996 yılında Gümrük Birliğine geçilmesi öncesinde» sonrasında ve şu anda Türkiye egemenlerinin ve medyasının yoğun propagandasıyla AB tartışmalarını gündeme getirdi.

Gümrük Birliğine geçilmesi ile Türkiye toplumunun yaşamı standartlarında atılacak önemli değişiklikler olacak, modern çağdaş dünyayla bütünleşme adımları, hayat ucuzlayacak, kaliteli ürünlere sahip olunacaktır. Tüketim standartları değişecek eskisinden çok daha iyi olacaktır. (Tıpkı Susurluk kazasından sonra artık hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağı argümanının medyada işlenmesi gibi) AB adaylık statüsünün kazanılması sonrasında da beklentiler, tartışmalar, bireylerin ve toplumun değişik kesimlerince kendilerine göre yapılmakta değerlendirilmekte.

Avrupa Birliğine tam üyeliğin tarihi bilinmeyen (koşullara göre olma olasılığı çok zayıf olan) bir sonraya kalması kimilerince ulusal çıkarlara aykırı olduğu için Gümrük Birliğine

Hakkı Atf ,
DSİ Genel Müdürlöğp
Jeoloji Mühendisi

gidilmesi yanlıştı, kimilerince AB emperyalist odaklığı olduğundan girilmemeli, kimilerince de AB'nin Ve Gümrük Birliğinin götürecekleri şeyler olmasına rağmen demokratikleşme açısından getirecekleri olanaklar da vardı. Bu nedenle Gümrük Birliği de Avrupa Birliğine giden yollun bir aşamasıydı.

Türkiye toplumsal muhalefetinin Avrupa Birliğine yaklaşımında, Dünyada 1970'lerin başından itibaren kapitalizmin içine girdiği Global krizden çıkış yolları olarak ortaya sunulan başta ABD, İngiltere olmak üzere gelişmiş emperyalist ülkelerde tüm dünyada uygulamaya konulan ve 18.y.y. vahşi kapitalizme dönüş koşullarını yaratacak neo-liberal politikaların öne çıktığı» bir yandan da emperyalistler arasındaki pazar mücadelesinin şiddetlenmesiyle dünya ölçeğinde ortaya çıkan ve üçüncü dünya / az gelişmiş ülkelerde içine aldıkları bloklaşma eğilimlerinin yaşandığı (NAFTA, AFTA, APEC, AB vs), özgürlük,, demokrasi, insan haklarının,, evrensel değerler olarak ele alınıp tüm dünya ulusları açısından kabul gördüğü, insanlık tarihinin artık eskisinden farklı bir rotada ve ortak değerlerle gideceği (tarihin sonu argümanı) kabulünün egemen olduğu bunun

yanında milliyetçiliğin ve şovenizmin yeniden dirildiği, gelişmiş ülkelerle üçüncü dünya ülkeleri arasında gelir dağılımının gittikçe bozulduğu, dünyanın her köşesinin serbest pazar alanına dönüştürülmek istendiği, gerçekleştirilmesi adımlarının atıldığı (Dünya Ticaret örgütü, (DTÖ) Çok Taraflı Yatırım Anlaşmaları (MAI); organizasyonlar vb) bir iklimde tüm bu gelişmeler ve Türkiye dinamikleri de gözetilerek, konunun çok boyutlu irdelenmesini gerektirmektedir.

Yukarıdaki tüm unsurların ele alınması bu yazı çerçevesini kuşkusuz aşacaktır. Bu nedenle sadece bazı belirlenenler başlık niteliğinde verilecektir, "(Bu nedenle yazımın oldukça eksiklik taşıdığını belirtmek isterim)

]

20.yüzyılın başına kadar uzanan birleşik Avrupa düşüncesi ağırlıklı İngiltere,, Almanya, Fransa'nın öncelikle kendi çıkarlarını korumak ve diğer ülkeler üzerinde egemenlikleri sürdürmek amacının daha sonra ABD, Japonya'ya karşı dünya ölçeğindeki egemenliklerini korumak düşüncesiyle birlikte İkinci Dünya Savaşı sonrasında gerçekleşmeye başlar, Avrupa'da Emperyalistler arası paylaşım mücadelesinin sonucu olarak (Paylaşım Savaşı Sovyet Sosyalist" Cumhuriyetler Birliğinin kurulmasıyla sosyalist sistemin dünya ölçeğinde ortaya çıkmasına, ikinci paylaşım savaşı sonucunda da sosyalist sistem

genişleyerek, bir blok haline gelmesine yol açar. Bu iki savaşla güçsüz düşmüş bir kapitalist Avrupa gerçeği Avrupa'nın birleşmesi çalışmalarında kolaylaştırıcı etkisi olmuştur. Birleşik Avrupa hem sosyalist sisteme karşı, hem ABD'ye karşı rekabetin koşullarını yaratacaktır. ABD çıkarları açısından da sosyalist sisteme karşı etkin bir Avrupalı varlığı için Marshall Planıyla Avrupa kapitalizmin yeniden canlandırılması sağlanıp Avrupa da işçi iktidarlarının yönetime gelmesinin önünün kesilmesi amaçlanır.

1952 yılında "Avrupa Kömür ve Çelik Birliği"¹ çerçevesinde biraraya gelişin çerçevesi 1957 yılında Roma anlaşmasıyla genişler. Birlik üye ülkeler arasında ticaret engellerin kaldırılmasını, tanım ve ekonomide eşgüdüm, sermaye ve emeğin serbest dolaşımını, diğer ülkelere karşı aynı ticari politikaları uygulamayı amaçlar. 1962 yılında gümrük vergilerinde indirimine geçilmesi, 1970 yılında üye ülkelerde serbest dolaşımın kabul edilmesi, Avrupa para biriminin (ECU) kabul edilmesi ile gelişen süreç 1991 yılında Meastrijch anlaşması ile önemli bir noktaya ulaşır.

Meastrich anlaşması AB ülkelerinde sosyal devlet ile ilgili uygulamaların ortadan kaldırılması anlamına gelen düzenlemeleri hedefler. Sosyal devlet anlayışı ile birlikte gelişmiş olan emeklilik sistemi, işsizlik, sosyal yardım, sosyal ve kültürel faaliyetler fonunun devletin bütçesinden daha az pay alınmasını içeren anlayış bu düzenlemelerin kapsamı içindedir. Serbest pazara dayalı açık

pazar ekonomisi anlayışı, sosyal pazar ekonomisi anlayışı yerine geçer., Bu anlayış kapitalizmin 1970lerde içine düştüğü krizden çıkış noktasındaki her şeyi pazarın insiyatifine bırakarak geçmişin refah toplum anlayışı yerine neo-liberal ideolojik yönelimin tercihini belirler.,

Avrupa Birliğinin ekonomik alandaki tarihsel gelişimi yanında, 1957 Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, 1961 yılında Avrupa Sosyal Şartı Anlaşması ve daha sonraki süreçteki bu anlaşmalara genişletici protokol ekonomik ve sosyal haklarla ilgili normların oluşması da sağlanır., AB bu nedenle kendisini demokrasi ve insan hakları temelinde bir blok olarak tanımlamıştır.. Bu tanımlamanın yeterliliği ve tutarlılığı tartışmalı olmakla beraber Avrupa işçi sınıfının mücadelesi, iki paylaşım savaşı yaşayıp Hitler, Mussolini, Franko faşizminin sıkıntısını yaşamış bir toplum olarak yaşadıkları deneyimler, Avrupa sermayesinin 1990'ti yıllara kadar ki sosyalist blokun etkisinde ve baskısı altında kalması ekonomik, sosyal; siyasal haklar konusunda diğer ülkelere göre ileride olması sonucunu getirmiştir².

AB' bu yapıyla ekonomik bir entegrasyon olmakla birlikte inanç, değerlerin geliştirilmesine yönelik umutların olduğu siyasal ve toplumsal bir sistemin kurulmasının çabası olarak şekillendirilmeye çalışılmıştır. Ancak Meastrichle belirlenen yönelim/dünya ölçeğinde gelişmiş ülkelerin sömürü ve egemenliklerini hiç bir engel tanımadan sürdürmeye yönelik politikaların AB tarafından destek-

lendiğinin açık ifadesidir. 1995 yılında kurulan globalleşmeyi hayata geçirecek düzenlemeleri sağlayacak Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ)'nün aktörleri AB'nin de aktörleridir,

1

Türkiye'nin 1960'lı yıllardan sonraki ithal ikameci ekonomik yapısı 24 Ocak 1980'den sonraki süreçte ihracata yönelik ekonomik yapılanmaya dönüşmüştür. Türkiye'nin Gümrük Birliği sürecinde Avrupalı kapitalistlerle rekabeti» 24 Ocak kararlarıyla sermayeye sağlanan "ihracatı teşvikleri devam ettiremeyecektir, Pazardan pay artırma mücadelesi fiyat kırmayı, maliyetleri düşürmeyi sağlayacak yolları zorlayacaktır. 1980 yıllarından itibaren uygulanan politikalar sonucunda imalat sanayine kaynak tahsislerinin düşük» sermaye ve teknoloji yoğunluklu ve tabii kaynak girdisi yüksek, ürünlere yönelmesi,, düşük ücret üzerine kurulu rekabet koşullarının verimlilik artışını sağlayamadığı koşullarda firmalar Gümrük Birliği ile yok olacaktır. Bunun ülke düzeyinde yansımaları ticari ilişkilerde açıklar olarak ortaya çıkmıştır. 1966'dan beri Türkiye AB ticari ilişkilerinde bu durumu görmektedir, AB'den ithalat 1995.. yılında 16.861 milyon dolardan. 1996 yılında 22.704 milyon dolara çıkmış, ihracat 1995 yılında 11.079 milyon dolardan, 1996'da 11.477 milyon dolara çıkmıştır. Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik krizde gümrük birliği işsizlik oranında artış, kaçak işçi çalıştırılmasına, gerçek ücretlerin düşmesinde ek faktör olarak ortaya çıkmıştır. 1980 sonrasında neo-liberal

politikaların hayata geçirilmesi devletin yeniden yapılandırılması süreçleri ve dünya ekonomisine entegre olma Türkiye egemenlerince strateji olarak belirlenmiştir. Bu nedenle Gümrük Birliği sonucunda ortaya çıkan boyut 1980lerden sonraki Türkiye kapitalizminin sistemik krizinin ortaya koyduğu fotoğrafın bir parçası olarak algılanmalıdır³. Bu stratejik yönelimi bağımsızlığın kendisini zaten tartışma konusu olmaktan çıkarmıştır.

Bu koşullarda Türkiye açısından AB' katılım⁴ birliğin normlarının kabul edilmesine ve ona uygun düzenlemeler yapılmasını getirecektir⁵. Bu düzenlemeler burjuva demokratik hak ve özgürlüklerin daha fazla genişletilmesini ve halikin yararlanmasını sağlayacak değişiklikler yapacaktır/yapabilecektir. Bu olumlu değişiklikleri olabildiğince abartanlar olduğu gibi, Birliğe karşı çıkış noktasında olanlarca da bazı olumlu değişikliklerin olacağı kabul edilmektedir*. Ancak bu değişimlerin toplumun geneline yönelik olarak olumlu yansımalarının düzeyi, sorunun sahibi olan emekçi kesimlerin doğrudan mücadelesi ve bu konudaki iradelerine bağlı olacaktır.

III

Türkiye toplumsal muhalefeti olarak AB konusuna Birliğe evet-hayır, karşı olanlar-dmayanlar gibi kategorik bir ayırım yerine Demokrasi ve insan hakları alanında AB standartlarının daha uygun bir zemin sağlayarak Türkiye'de demokratikleşme ve insan hakları sorununa katkı sunacağı düşüncesiyle yaklaşmak olumlu ola-

caktır.

Küreselleşme ve bir bütün olarak tüm dünya ezilenlerine karşı sistematik bir saldırının,, söz konusu olduğu dünyamızda varolan uluslararası örgütlerin halkların çıkarına hizmet edecek şekilde demokratikleştirilmesi ve uluslararası ekonomik, toplumsal ve siyasal ilişkileri yeniden düzenleme gereksinimi perspektifi ile AB'ne yaklaşmak, politikalar oluşturmak Türkiye ve dünya halıklarına yarar sağlayacaktır.

Dipnot

1) Avrupa Birliği olarak tanımlanan süreç Avrupa Ekonomik Topluluğu, Avrupa Topluluğu ve Avrupa Birliği süreçlerinin tamamını kapsıyor. Bu nedenle tüm süreçler A. Birliği olarak bahsedildi

2) Avusturya'da ırkçı özgürlükçü partinin hükümete koalisyon ortağı olarak girme şartlarına gösterilen tepkiler bu durumun en yakın göstergesidir.

3) özelleştirme,, esnek çalışma,, devletin yeniden yapılandırılması ve entegrasyon 7.nci 5 yıllık kalkınma planı içinde

her alanda hedefolarak konmuş temel yönelim belirlenmiştir. Uluslararası Tahkimin kabulü,, hu politikanın somut göstergesidir.,

4) Yazının kapsamı sınırlı tutulduğundan AB'e katılımın olanakları tartışılmamıştır. AB'nin yönelimi, Türkiye'nin ekonomik siyasal koşulları bugünkü koşullarda AB'ye katılımın olanaksız olduğunu düşündürüyor.

5) Türkiye son yıllarda buna uygun düzenlemeler içine girmiş durumdadır. Ancak bunlar son derece sınırlı düzenlemelerdir. Türkiye Örneğin Avrupa Sosyal Şartım (kabul edilişi 1961) 14 Ekim 1999'da Toplu Sözleşme ve Grev haklara yönelik maddelerine sakınca koyarak onaylamış, Devlet Güvenlik Mahkemelerine yönelik yasa değişikliğini 22.6 J 999 yılında yapmıştır. Gerçekte son derece önemsiz ve biçimsel düzeydeki değişiklik bugünkü koşullarda Avrupa Komisyonu raporunda- kesin iyileştirme olarak tespit edilmiştir.

6) Birliğe karşı çıkış nedeni AB'nin emperyalist bir blok olarak tanımlanması ve AB'nin içinde bulunulmasının son tahlilde daha yoğun sömürü koşullarını yaratarak emperyalizme bağımlılığını artırmasıdır.

